

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k Testu konkurenceschopnosti za účelem vybudování silnějšího a odolnějšího hospodářství EU

(průzkumné stanovisko)

(2023/C 100/11)

Zpravodaj: **Christian ARDHE**

Spoluzpravodaj: **Giuseppe GUERINI**

Žádost o vypracování stanoviska	předsednictví Rady Evropské unie, 30.6.2022
Právní základ	Článek 304 Smlouvy o fungování Evropské unie
Odpovědná sekce	Jednotný trh, výroba a spotřeba
Přijato v sekci	10.11.2022
Výsledek hlasování (pro/proti/zdrželi se hlasování)	54/1/2
Přijato na plenárním zasedání	14.12.2022
Plenární zasedání č.	574
Výsledek hlasování (pro/proti/zdrželi se hlasování)	150/4/11

1. Závěry a doporučení

1.1. EHSV považuje žádost českého předsednictví o vypracování průzkumného stanoviska k testu konkurenceschopnosti za velmi aktuální. Vzhledem k současným a předpokládaným budoucím výzvám je podle EHSV zásadně důležité zvýšit konkurenceschopnost hospodářství EU. EHSV uznává, že jednotný trh a sociálně tržní hospodářství EU představují největší přednosti, na nichž může Unie při svém úsilí o dosažení hospodářského růstu stavět, a proto vyzývá k provádění testu konkurenceschopnosti za účelem podpory podnikání, vytváření pracovních míst a lepších pracovních podmínek i udržitelného hospodářského růstu a sociální soudržnosti.

1.2. EHSV chápe test konkurenceschopnosti jako přístup, jenž zajistí, aby byla v procesu rozhodování řádně zohledněna hlediska týkající se konkurenceschopnosti. K tomu jsou zapotřebí odpovídající znalosti o dopadech iniciativ na konkurenceschopnost a je třeba mít také při rozhodování hledisko konkurenceschopnosti neustále na paměti.

1.3. EHSV zdůrazňuje, že test konkurenceschopnosti by měl být klíčovou součástí vyváženého rozhodovacího procesu EU a měl by se používat v rámci každého procesu tvorby politik a právních předpisů EU. Měl by se vztahovat na legislativní iniciativy, sekundární právní předpisy, fiskální opatření, strategie a programy i na mezinárodní dohody. Měl by být začleněn také do procesu evropského semestru, neboť politiky členských států mají v tomto ohledu zásadní význam.

1.4. Vzhledem k tomu, že faktickým základem pro test konkurenceschopnosti je důsledné posouzení dopadů, je zásadní zajistit, aby bylo posouzení dopadů na konkurenceschopnost povinné, účinné a bylo plně prosazováno. Mělo by tomu tak být v každé fázi rozhodovacího procesu. EHSV oceňuje stávající pokyny a soubor nástrojů pro zlepšování právní úpravy, poukazuje však na to, že jak zdůraznil Výbor pro kontrolu regulace, je jednoznačně nutné dosáhnout zlepšení, zejména pokud jde o provádění nástrojů.

1.5. EHSV se domnívá, že při testu konkurenceschopnosti by se měl posuzovat dopad na podniky, zaměstnanost a pracovní podmínky na různých úrovních, včetně nákladů na dodržování předpisů a dalších přímých účinků, multiplikačních dopadů na hodnotové řetězce a jejich následných makroekonomických dopadů. V tomto ohledu by měla být věnována pozornost konkurenčnímu postavení široké škály podniků z hlediska odvětví, velikosti a podnikatelského modelu, včetně podniků sociální ekonomiky.

1.6. EHSV považuje za důležité zabývat se pozitivními i negativními dopady na konkurenceschopnost, a to nejen s cílem zabránit oslabování konkurenceschopnosti, ale také zvýšit konkurenceschopnost, přičemž je třeba věnovat zvláštní pozornost konkurenceschopnosti s ohledem na rozvoj produktů a služeb v EU, které jsou konkurenceschopné na světovém trhu. Při testu konkurenceschopnosti je třeba vzít v úvahu velkou rozmanitost podniků, které mohou být ovlivněny různými způsoby.

1.7. I když se test konkurenceschopnosti zaměřuje především na iniciativy s jinými primárními cíli, než je zlepšení konkurenceschopnosti, EHSV vyzývá Komisi, aby připravila také zvláštní agendu pro konkurenceschopnost, jejímž hlavním dlouhodobým cílem bude posílení konkurenceschopnosti EU.

1.8. Agenda pro konkurenceschopnost by měla vycházet ze sociálně tržního hospodářství EU a měla by se zaměřovat na základní otázky, jako jsou jednotný trh a zahraniční obchod, investice a přístup k financování, daňové systémy, výzkum a inovace, dovednosti a trhy práce, jakož i mikropodniky a malé a střední podniky a souběžná transformace. Měla by také zohledňovat rámec pro udržitelné financování, podle něž by konkurenceschopnost měla být v souladu se sociálními a environmentálními cíli. Vzhledem k tomu, že konkurenceschopnost rovněž souvisí se sociálními a environmentálními aspekty a je záležitostí, která se týká všech, musí být do přípravy agendy úzce zapojeni zástupci sociálních partnerů a dalších subjektů občanské společnosti, přičemž sociální dialog musí hrát klíčovou úlohu, jak je uvedeno v evropském pilíři sociálních práv.

2. Souvislosti

2.1. Toto stanovisko je reakcí na žádost českého předsednictví o vypracování průzkumného stanoviska EHSV v oblasti konkurenceschopnosti EU a regulačních aspektů právních předpisů EU, které se vztahují na podniky EU. Jedná se v něm o test konkurenceschopnosti za účelem vybudování silnějšího a odolnějšího hospodářství EU. Předsednictví zdůrazňuje, že EU musí snížit svou strategickou závislost a zajistit, aby byla odolnější a zároveň otevřená vůči vnějšímu světu a aby evropské podniky byly konkurenceschopné.

2.2. Švédská vláda rovněž označila konkurenceschopnost za jeden z aspektů, na něž se hodlá na politické úrovni zaměřit během svého nadcházejícího předsednictví EU.

2.3. EHSV již vyzval k provádění testu konkurenceschopnosti ve svém stanovisku k balíčku „Fit for 55“⁽¹⁾, v němž se uvádí, že „při přechodu ke klimaticky neutrální společnosti musíme začít používat model, který povede k prosperující ekonomice. Pokud chceme, aby byla EU průkopníkem a zbytek světa ji následoval, měli bychom usilovat o vytvoření nejúspěšnějšího modelu – takového, který bude spravedlivý a udržitelný z hospodářského, sociálního a environmentálního hlediska“. Dále EHSV v tomto stanovisku uvedl, že „všechny legislativní návrhy předložené v rámci balíčku „Fit for 55“ by měly být v souladu se zásadami cílů udržitelného rozvoje zkontrolovány pomocí testu konkurenceschopnosti, aby byly správně pochopeny úplné důsledky pro podnik“. Ještě předtím vyzval EHSV k provádění testu konkurenceschopnosti ve svém stanovisku k Unii kapitálových trhů⁽²⁾.

2.4. Ve zprávě z Konference o budoucnosti Evropy je rovněž uveden požadavek, aby nové politické iniciativy EU byly podrobeny „testu konkurenceschopnosti“ s cílem analyzovat jejich dopad na podniky a jejich podnikatelské prostředí (náklady na podnikání, inovační schopnost, mezinárodní konkurenceschopnost, rovné podmínky atd.) a aby byl tento test v souladu s Pařížskou dohodou a cíli udržitelného rozvoje (včetně rovnosti žen a mužů) a nenarušoval ochranu lidských, sociálních a pracovních práv ani normy v oblasti ochrany životního prostředí a spotřebitele.

2.5. Předsedkyně Evropské komise Ursula von der Leyen nedávno ve svém projevu⁽³⁾ prohlásila, že EU hodlá zavést test konkurenceschopnosti jakožto běžnou součást přípravy svých právních předpisů.

⁽¹⁾ Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů: „Fit for 55“: plnění klimatického cíle EU pro rok 2030 na cestě ke klimatické neutralitě (COM(2021) 550 final) (Úř. věst. C 275, 18.7.2022, s. 101).

⁽²⁾ Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů Unie kapitálových trhů pro občany a podniky – nový akční plán (COM (2020) 590 final) (Úř. věst. C 155, 30.4.2021, s. 20).

⁽³⁾ Projev předsedkyně von der Leyen na plenárním zasedání Evropského parlamentu k přípravě zasedání Evropské rady ve dnech 20.–21. října 2022.

3. Důvody pro test konkurenceschopnosti a potřeba jeho provádění

3.1. Konkurenceschopnost jakožto jednoznačný cíl je v různých podobách součástí evropské agendy již od Lisabonské strategie z roku 2000 a následně se na ni zaměřuje strategie Evropa 2020, průmyslová strategie a také řada zpráv týkajících se evropské konkurenceschopnosti a jednotného trhu. V průběhu let však mezinárodní konkurence velmi zesílila a vzhledem k současným i předpokládaným budoucím výzvám je naprosto zásadní vytvořit nový impuls pro posílení konkurenceschopnosti EU. Reakcí EU na pandemii COVID-19 byl nástroj Next Generation EU, rozsáhlý investiční program, jehož účelem je posílit globální konkurenční postavení ekonomiky EU a který staví na ekologičtějších a více digitalizovaných podnicích, jimž se dostává podpory spočívající v účinnějších veřejných službách, posílené infrastruktuře a dynamickém trhu práce.

3.2. Podíl Evropy na světovém hospodářství se již nějakou dobu snižuje. Odhaduje se, že v roce 2050 bude EU představovat méně než 10 % celosvětového hrubého domácího produktu (HDP) a 85 % předpokládaného růstu celosvětového HDP bude v příštích několika letech pocházet ze zemí mimo EU. Nepříznivý výhled, pokud jde o růst v Evropě, pak přispívá k relativnímu hospodářskému poklesu. To znamená, že hlas Evropy má ve světě menší váhu a globální úloha a vliv EU v rámci mezinárodní spolupráce oslabuje ⁽⁴⁾.

3.3. Krátkodobý výhled do značné míry souvisí s ruskou invazí na Ukrajinu, která nadále negativně ovlivňuje hospodářství EU, a také se skutečností, že EU se stále zotavuje z různých dopadů pandemie COVID-19. Válka vyvinula další tlaky na růst cen energií a potravinových komodit, které pak zvyšují globální inflační tlaky a oslabují kupní sílu domácností ⁽⁵⁾. V reakci na vysokou míru inflace zvýšila Evropská centrální banka úrokové sazby v eurech, což je podobné opatření, jež přijala Federální rezervní banka v USA. Oslabující globální růst navíc snižuje vnější poptávku. EU a její členské státy reagovaly tím, že znásobily podporu poskytovanou podnikům prostřednictvím několika programů s cílem zachovat jejich konkurenceschopnost v rámci nepříznivého a velmi nestabilního ekonomického výhledu.

3.4. Kromě bezprecedentní situace způsobené pandemií a válkou čelí Evropa historicky významné strukturální transformaci vyvolané geopolitickým vývojem, demografickou změnou, digitalizací a přechodem na klimaticky neutrální a oběhové hospodářství. Tím se mění trhy a urychluje se hospodářská soutěž, pokud jde o výrobní faktory. Úspěch transformace v konečném důsledku závisí na tom, jak dobře funguje celé hospodářství. Evropa bude konkurenceschopná v celosvětovém měřítku a dokáže zajistit nezbytnou prosperitu pouze tehdy, získá-li vedoucí postavení v oblasti inovací a udržitelnosti.

3.5. Je třeba rozlišovat mezi konkurenceschopností na vnitřním a celosvětovém trhu. Konkurenceschopnost na vnitřním trhu zahrnuje hospodářskou soutěž za rovných podmínek, harmonizaci pravidel a odstraňování překážek ⁽⁶⁾, zatímco konkurenceschopnost na celosvětovém trhu znamená příznivé podmínky a lepší a dostupnější výrobky a služby v rámci hospodářské soutěže s konkurenty mimo EU. K lepším podmínkám pro globální konkurenceschopnost přispívá rovněž dobře fungující vnitřní trh.

3.6. Mezi různými politickými cíli je důležité docílit rovnováhy. Je však nutné více se zaměřit na vytváření situací výhodných pro všechny strany vzhledem k tomu, že konkurenceschopné podniky jsou přínosem pro hospodářství a společnost jako celek a že zdravé hospodářství a stabilní společnost zvyšují odolnost a přispívají ke konkurenceschopnému podnikatelskému prostředí.

3.7. Je rovněž zřejmé, že EU musí posílit své mezinárodní postavení a vliv v oblasti digitální a ekologické transformace. Silnější postavení v rozvoji a zavádění digitálních technologií není jen otázkou hospodářské konkurenceschopnosti, ale také se zde jedná o bezpečnost a geopolitickou úlohu EU. Dále je předpokladem pro to, aby se EU stala tvůrcem celosvětových norem, například v oblasti důvěryhodné umělé inteligence.

⁽⁴⁾ Achtung Europa, Evropské středisko pro mezinárodní politickou ekonomii (ECIPE), 2021.

⁽⁵⁾ Letní hospodářská prognóza 2022.

⁽⁶⁾ Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Náklady vyplývající z neexistence společného evropského postupu – přínosy jednotného trhu (průzkumné stanovisko) (Úř. věst. C 443, 22.11.2022, s. 51).

3.8. Potřeba silnějšího globálního vlivu se týká i boje proti změně klimatu. To vyžaduje jak značný diplomatický vliv, tak i silnou konkurenceschopnost, pokud jde o nákladovou efektivnost, inovace, dovednosti a dodávky nízkouhlíkových výrobků, technologií a řešení na světové trhy. Situace se pozitivně vyvíjí v tom smyslu, že řada podniků v EU již přizpůsobuje investice environmentálním a sociálním cílům, o čemž svědčí rychle rostoucí využívání produktů splňujících kritéria v environmentální, sociální a správní oblasti na světových a evropských finančních trzích. EU vypracovává plnohodnotný rámec pro udržitelné financování, který musí zajistit větší transparentnost a prostor pro produkty splňující kritéria v environmentální, sociální a správní oblasti a být v souladu s celkovou udržitelností.

3.9. S přihlédnutím k tomu, jak významná je prosperující ekonomika s konkurenceschopnými podniky při vytváření prosperity a dobrých životních podmínek v Evropě a také při vytváření udržitelných řešení klimatických a environmentálních problémů, je nezbytné zajistit podnikům v EU příznivé prostředí pro inovace, investice a obchod. Jelikož mnoho prvků podnikatelského prostředí je určováno politickým, regulačním a fiskálním rámcem, tvůrci politik musí zajistit, aby tento rámec podporoval konkurenceschopnost podniků a následně i hospodářství a společnost jako celek.

4. Prvky testu konkurenceschopnosti

4.1. Vzhledem k tomu, že neexistuje jednotná ani univerzální definice konkurenceschopnosti, obsah testu konkurenceschopnosti bude záviset na rozsahu testu a na tom, jaká hlediska se při něm budou zohledňovat. Žádost českého předsednictví výslovně odkazuje na konkurenceschopnost podniků EU s cílem vybudovat silnější a odolnější hospodářství EU.

4.2. Konkurenceschopnost podniků lze popsat jako jejich schopnost uspět na trhu ziskovým způsobem a vytvářet hodnotu pro ně samotné i pro společnost jako celek. To opět závisí na dostupnosti výrobních faktorů (kvalifikovaná pracovní síla, energie a suroviny, kapitál, data), na celkových výrobních nákladech, poptávce po výrobcích a trzích s nimi a na schopnosti podniků inovovat a využívat příležitosti a zároveň posilovat model sociálně tržního hospodářství EU.

4.3. Základní přednosti, z nichž je třeba vycházet při snaze o zvyšování konkurenceschopnosti, spoívají v jedinečném sociálně tržním hospodářství EU společně s řádnou makroekonomickou správou, výzkumem a inovacemi, sociálním dialogem, zapojením občanské společnosti a komplexními systémy vzdělávání, motivovanou pracovní silou se stabilními pracovními místy, systémy zdravotní a sociální péče, prosperujícím odvětvím sociální ekonomiky a udržitelnými investory. Vzhledem k současným a předpokládaným budoucím výzvám vyzývá EHSV k provádění testu konkurenceschopnosti s cílem podpořit podnikání, tvorbu pracovních míst a lepší pracovní podmínky, udržitelný hospodářský růst a sociální soudržnost.

4.4. EHSV chápe test konkurenceschopnosti jako přístup, jenž zajistí, aby byla v procesu rozhodování řádně zohledněna hlediska týkající se konkurenceschopnosti. K tomu je nutné chápat, jak iniciativy ovlivní konkurenceschopnost, a mít také při rozhodování hledisko konkurenceschopnosti neustále na paměti. Test konkurenceschopnosti se tedy skládá ze dvou úrovní:

- úroveň posouzení dopadů („technická“ úroveň), která se týká posouzení různých způsobů, jakými politické a regulační iniciativy ovlivňují konkurenceschopnost,
- úroveň rozhodování (politická úroveň), která spoívá v tom, že je třeba věnovat náležitou pozornost konkurenceschopnosti a náležitě ji zohlednit při utváření nových iniciativ a zároveň stavět na modelu sociálně tržního hospodářství EU.

4.5. EHSV se domnívá, že je důležité, aby byl test konkurenceschopnosti co nejkomplexnější a bral v úvahu dopady na podniky a dodavatelské řetězce, na zaměstnanost a pracovní podmínky a také jejich následné makroekonomické dopady. Důkladný test konkurenceschopnosti u všech nových iniciativ by měl sloužit jako kontrolní opatření k zajištění toho, aby návrhy podporovaly vyšší konkurenceschopnost, vytváření pracovních míst a udržitelný růst.

5. Posouzení dopadů jako základ testu konkurenceschopnosti

5.1. Test konkurenceschopnosti by měl být založen na spolehlivých informacích o dopadech politických a regulačních iniciativ na různých úrovních, včetně nákladů na dodržování předpisů, snadného přístupu na trhy a dalších přímých dopadů na podniky. Obzvláště důležité jsou multiplikační dopady v hodnotových řetězcích, jako jsou dopady na dostupnost energie a surovin. Test konkurenceschopnosti by se měl rovněž zaměřovat na následné dopady na pracovní místa, investice, inovace, produktivitu, aspekty soudních sporů, fungování jednotného trhu, zahraniční obchod a celkově na evropský sociální model a udržitelný růst.

5.2. Stávající pokyny a soubor nástrojů pro zlepšování právní úpravy, které byly zavedeny v rámci programu zlepšování právní úpravy Evropské komise, již vyžadují, aby iniciativy, u nichž se očekává, že budou mít významné hospodářské, sociální nebo environmentální dopady, byly doprovázeny posouzením dopadů. Zpráva o posouzení dopadů musí obsahovat popis environmentálních, sociálních a hospodářských dopadů, včetně dopadů na malé a střední podniky a konkurenceschopnost. EHSV požaduje, aby byly podávány komplexní zprávy o dopadech na konkurenceschopnost široké škály podniků z hlediska odvětví, velikosti a obchodního modelu, včetně podniků sociální ekonomiky.

5.3. EHSV vítá obsah stávajícího souboru nástrojů a konstatuje, že v pracovním dokumentu OECD byl nástroj Evropské komise pro konkurenceschopnost označen za nejkomplexnější stávající dokument pro posuzování dopadů právních předpisů na konkurenceschopnost⁽⁷⁾. Jednoznačně je však nutné dosáhnout zlepšení, zejména pokud jde o provádění a prosazování daných nástrojů.

5.4. Podle Výboru pro kontrolu regulace byla analýza dopadů často nedostatečně rozvinutá a některé významné dopady nebyly dostatečně posouzeny. Jak je popsáno v jeho výroční zprávě za rok 2021⁽⁸⁾, Výbor pro kontrolu regulace často požadoval další analýzy dopadů na spotřebitele, konkurenceschopnost, inovace, členské státy a malé a střední podniky. Nežádá rovněž žádat o dodatečnou kvantifikaci, zejména pokud jde o administrativní náklady a úspory. Výbor pro kontrolu regulace ve své výroční zprávě za rok 2020⁽⁹⁾ nejčastěji poukazoval na nedostatečnou analýzu konkurenceschopnosti (často spojenou s nedostatečnou analýzou nákladů), dopadů na malé a střední podniky a společenských dopadů.

5.5. EHSV proto zdůrazňuje, že je třeba, aby se posouzení dopadů podrobněji zaměřovala na konkurenceschopnost, a tím se zajistilo, že budou náležitě vyvážená. Výbor rovněž považuje za důležité, aby různé části uvedeného souboru nástrojů související s konkurenceschopností, včetně těch, které se týkají konkurenceschopnosti odvětví, malých a středních podniků, inovací, hospodářské soutěže, vnitřního trhu, obchodu a investic, byly posuzovány jednotným způsobem.

5.6. Při testu konkurenceschopnosti je třeba vzít v úvahu velkou rozmanitost podniků, které mohou být ovlivněny naprosto různými způsoby. EHSV proto požaduje řádné posouzení dopadů na různá odvětví podnikání a ekosystémy, na podniky různé velikosti (včetně mikropodniků a malých a středních podniků), podniky působící v různých částech hodnotových řetězců a na různých trzích a v různých zeměpisných oblastech a na podniky s různými obchodními modely, včetně korporací, družstev a podniků sociální ekonomiky.

5.7. EHSV požaduje, aby byla věnována zvláštní pozornost mezinárodní konkurenceschopnosti podniků EU, která je obzvláště důležitá z hlediska otevřené strategické autonomie EU a vývozních příležitostí.

5.8. EHSV zdůrazňuje, že posouzení dopadů na konkurenceschopnost by se nemělo omezovat na dopady jednotlivých iniciativ izolovaně, ale mělo by rovněž zohlednit kumulativní zátěž, zejména pak náklady na dodržování předpisů nebo jiná opatření, která mají vliv na tytéž subjekty. Posouzení by navíc mělo zohledňovat krátkodobé i dlouhodobé dopady, a to i v různých výhledových scénářích. Aby bylo možné nalézt nejlepší možnost politiky, je rovněž nezbytné posoudit dopad alternativních možností na konkurenceschopnost a komplexně je vysvětlit. Dále je důležité, aby se posouzení dopadů na konkurenceschopnost více zaměřilo na kvantitativní údaje a podrobněji je pracovalo.

⁽⁷⁾ *How do laws and regulations affect competitiveness* (Jak právní a správní předpisy ovlivňují konkurenceschopnost), OECD, 2021.

⁽⁸⁾ Výbor pro kontrolu regulace, výroční zpráva za rok 2021.

⁽⁹⁾ Výbor pro kontrolu regulace, výroční zpráva za rok 2020.

5.9. EHSV požaduje důkladné posouzení a důkazy pozitivních i negativních dopadů na konkurenceschopnost. Cílem by mělo být nejen zabránit oslabování konkurenceschopnosti, ale také usilovat o ambicióznější cíl, jímž je zvýšení celkové konkurenceschopnosti evropského sociálně tržního hospodářství za účelem stimulace silného, udržitelného a inkluzivního růstu.

5.10. EHSV se rovněž domnívá, že je důležité komplexně posoudit konkurenceschopnost z hlediska udržitelnosti. Environmentální udržitelnost souvisí s konkurenceschopností podniků, a to nejen jako nákladový faktor, ale také proto, že řada účastníků trhu, včetně zákazníků, investorů a finančníků, očekává dobrou environmentální výkonnost. Totéž platí pro sociální udržitelnost, včetně dodržování lidských práv, respektování genderové rovnosti a dodržování pracovních práv. Přitom je třeba sladit několik aspektů, mimo jiné včetně technologického pokroku, nákladů a společenského přijetí.

5.11. Vzhledem k tomu, že posouzení dopadů na konkurenceschopnost je faktickým základem pro test konkurenceschopnosti, EHSV považuje za zásadní zajistit, aby bylo posouzení dopadů na konkurenceschopnost povinné, účinné a bylo plně prováděno a prosazováno. Toto posouzení by rovněž mělo být v průběhu legislativního procesu aktualizováno, pokud dojde k podstatným změnám. EHSV zároveň zdůrazňuje, že k uskutečnění posouzení jsou zapotřebí odpovídající zdroje a správné dovednosti. EHSV dále doporučuje, aby bylo prováděno pravidelné referenční srovnávání s postupy konkurenčních zemí.

5.12. Test konkurenceschopnosti by měl rovněž plně využívat další existující nástroje, jako jsou kontroly účelnosti, program REFIT a platforma Fit pro budoucnost. Ty jsou obzvláště důležité pro posouzení kumulativních dopadů různých iniciativ.

6. Test konkurenceschopnosti jako součást rozhodování

6.1. EHSV se domnívá, že test konkurenceschopnosti by měl být klíčovou součástí vyváženého rozhodovacího procesu a měl by se používat v rámci všech procesů tvorby politik a právních předpisů EU, včetně strategií a programů EU, rozpočtových a fiskálních ustanovení, sekundárních právních předpisů a mezinárodních dohod. Měl by být uplatňován v procesu evropského semestru, neboť politiky členských států mají v tomto ohledu zásadní význam.

6.2. I když se test konkurenceschopnosti zaměřuje především na iniciativy s jinými primárními cíli, než je zlepšení konkurenceschopnosti, EHSV vyzývá Komisi, aby připravila také zvláštní agendu pro konkurenceschopnost, jejímž dlouhodobým cílem bude posílení konkurenceschopnosti EU.

6.3. Agenda pro konkurenceschopnost by se měla zaměřovat na dlouhodobou perspektivu a věnovat pozornost základním otázkám, jako je rozvoj jednotného trhu, omezování překážek na trhu, posilování investic a zlepšování přístupu k finančním prostředkům a financování, zohledňování genderového hlediska v rámci investic, usnadňování zahraničního obchodu a vnější spolupráce, podpora inovací, špičkových talentů a excelence ve výzkumu, rozšiřování dovedností prostřednictvím vzdělávání, odborné přípravy a celoživotního učení, zvyšování inkluzivnosti trhů práce, zlepšování pracovních podmínek, urychlování postupů pro udělování povolení, snižování byrokracie a nákladů na dodržování předpisů a zajištění toho, aby byly daňové systémy více motivující. Měla by rovněž posílit podnikatelské modely, které uvádějí konkurenceschopnost do souladu se sociálními a environmentálními cíli, jako je tomu například v případě podniků a organizací, které při svých investicích dodržují environmentální, sociální a správní kritéria.

6.4. Zásadní součástí této agendy by měly být také podpora mikropodniků a malých a středních podniků a posílení digitální a ekologické transformace. Mimoto by měla být věnována náležitá pozornost kapacitám členských států, odlišnostem a nezbytné spolupráci mezi členskými státy i vymahatelnosti iniciativ a pravidelnému monitorování provádění a výsledků agendy. EHSV zdůrazňuje rovněž klíčovou úlohu sociálního dialogu, jak je uvedeno v evropském pilíři sociálních práv.

6.5. Pokud jde o krátkodobá opatření, EHSV oceňuje rychlé přizpůsobení politiky EU v oblasti hospodářské soutěže pandemii COVID-19 a válce na Ukrajině a jejich hospodářským důsledkům⁽¹⁰⁾. Flexibilita při uplatňování pravidel státní podpory, třebaže je pouze výjimečná a dočasná, má zásadní význam pro to, aby podniky v EU mohly přežít ve velmi těžkých časech, a tedy i pro zachování konkurenceschopnosti, které evropské podniky dosáhly prostřednictvím inovací a produktivity.

6.6. Zásadní význam má rovněž řádná a spravedlivá hospodářská soutěž jak na vnitřní úrovni, tak ve vztahu k zahraničním konkurentům. Výbor oceňuje probíhající činnost zaměřenou na zefektivnění pravidel státní podpory pro zdravotní a sociální služby obecného hospodářského zájmu, aby se zvýšila kvalita a dostupnost těchto služeb pro občany na místní úrovni⁽¹¹⁾.

6.7. EHSV rovněž z obecného hlediska vítá iniciativu Komise týkající se *nařízení o zahraničních subvencích narušujících vnitřní trh*, neboť jeho cílem je zabránit narušením, jež by měla dopad na fungování jednotného trhu, a zajistit tak rovné podmínky ve vztahu k zahraničním konkurentům⁽¹²⁾.

6.8. Agenda v oblasti konkurenceschopnosti by byla dalším krokem, jak reagovat na základní cíl uvedený v žádosti českého předsednictví, tj. vybudovat silnější a odolnější hospodářství EU. Přispěla by tedy k dobrým životním podmínkám občanů EU a rovněž k dosažení klimaticky neutrálního a oběhového hospodářství. Vzhledem k tomu, že konkurenceschopnost je záležitostí, která se týká všech, musí být do přípravy agendy úzce zapojeni zástupci sociálních partnerů a dalších subjektů občanské společnosti.

V Bruselu dne 14. prosince 2022.

Předsedkyně
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Christa SCHWENG

⁽¹⁰⁾ Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů – Politika hospodářské soutěže připravená na nové výzvy (COM(2021) 713 final) (Úř. věst. C 323, 26.8.2022, s. 34).

⁽¹¹⁾ Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu uplatňování pravidel státní podpory v oblasti zdravotních a sociálních služeb obecného hospodářského zájmu v období po pandemii – připomínky a návrhy k hodnocení provedenému Komisí za účelem pozměnění legislativního balíčku z roku 2012 (stanovisko z vlastní iniciativy) (Úř. věst. C 323, 26.8.2022, s. 8).

⁽¹²⁾ Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o zahraničních subvencích narušujících vnitřní trh (COM(2021) 223 final – 2021/0114 (COD) (Úř. věst. C 105, 4.3.2022, s. 87).